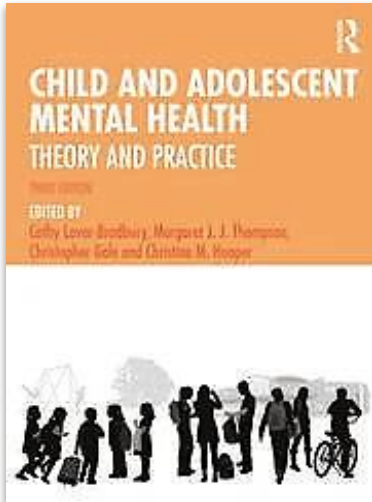

ปริทัศน์หนังสือ

นिरนาท แสนสา

Niranart Sansa

รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
Assoc. Prof. Dr., Faculty of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University

Corresponding author. E-mail: niranart.san@hotmail.com

Received: April 19, 2024

Revised: June 23, 2024

Accepted: June 25, 2024

ชื่อหนังสือ Child and Adolescent Mental Health Theory and Practice (3rd edition)

บรรณาธิการ Cathy Laver-Bradbury, Margaret J.J. Thompson, Christopher Gale, Christine M. Hooper

ปีที่เผยแพร่ ค.ศ. 2021

หนังสือเล่มนี้เป็นการรวมความรู้เกี่ยวกับสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น เนื้อหาครอบคลุมทั้งแนวคิดทฤษฎี และแนวทางในการปฏิบัติ ความรู้แต่ละเรื่องเขียนโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเด็กและวัยรุ่น เนื้อหาของหนังสือแบ่งออกเป็น 7 ตอน แต่ละตอนประกอบด้วยบทต่าง ๆ ที่ถูกจัดให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน รวมทั้งสิ้น 89 บท ดังสาระสำคัญต่อไปนี้

ตอนที่ 1 บทนำเกี่ยวกับสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น

เนื้อหาในตอนนี้ มีทั้งหมด 6 บท ตั้งแต่บทที่ 1 ถึงบทที่ 6 นำเสนอภาพรวมเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และพัฒนาการการให้บริการสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น การบริหารงานและการสนับสนุนการให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กและวัยรุ่น นอกจากนี้ยังได้นำเสนอแนวคิดในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพจิตและการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาระบบการให้บริการสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น ในตอนที่ 1 นี้ แบ่งออกเป็น 6 บท ได้แก่ บทที่ 1 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการให้บริการสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น บทที่ 2 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านสุขภาพจิต บทที่ 3 กรอบกฎหมายทางการแพทย์ในการตัดสินใจให้การช่วยเหลือเด็กและวัยรุ่น บทที่ 4 การป้องกันเหตุอันตรายในสถานบริการสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น บทที่ 5 นโยบายและการปฏิบัติในเรื่องสุขภาพจิตเด็กและเยาวชน และ บทที่ 6 การให้บริการในรูปแบบคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อให้บริการสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น

ตอนที่ 2 พัฒนาการทางร่างกายและจิตใจของเด็กและวัยรุ่น

ในตอนนี้มีทั้งหมด 20 บท ตั้งแต่บทที่ 7 ถึงบทที่ 26 มีเนื้อหาที่กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการของเด็กและวัยรุ่นซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการช่วยเหลือดูแลเด็กและวัยรุ่น โดยมีบทต่าง ๆ ดังนี้

บทที่ 7) ทฤษฎีความยึดมั่นผูกพัน (Attachment Theory) บทที่ 8 พัฒนาการด้านการรู้คิด (Cognitive Development) ตามแนวคิดทฤษฎีของ Piaget และพัฒนาการด้านจิตสังคม (Psychosocial Development) ตามแนวคิดของ Erikson บทที่ 9 จิตพยาธิวิทยา (Psychopathology) เกี่ยวกับอารมณ์ของเด็กและวัยรุ่น บทที่ 10 ความฉลาดรู้ทางอารมณ์ (Emotional Literacy) ในบริบททางการศึกษา บทที่ 11 การประเมินพัฒนาการของพยาธิสภาพ (Paediatric Development) ในการศึกษาด้านจิตเวช (Psychiatry) บทที่ 12 พันธุกรรม (Genetics) บทที่ 13 การประเมินการรู้คิด (Cognitive Assessment) ในเด็กและวัยรุ่น บทที่ 14 ปัญหาสุขภาพจิตและพฤติกรรมของเด็กและวัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disability) บทที่ 15 ความผิดปกติด้านภาษาและการพูด บทที่ 16 ปัญหาเรื่องการกินอาหารในเด็กเล็ก บทที่ 17 อาการท้องผูกและความสกปรก บทที่ 18 การปัสสาวะรดที่นอน (Enuresis) บทที่ 19 ปัญหาพฤติกรรมการนอนในเด็กและวัยรุ่น บทที่ 20 โรคลมชัก (Epilepsy) บทที่ 21 ภาวะสุขภาพเรื้อรัง (Chronic Health Conditions) กับสุขภาพจิตที่ดี (Mental Well-Being) ในเด็กและวัยรุ่น บทที่ 22 รสนิยมทางเพศ หรือ เพศวิถี (Sexual Orientation) บทที่ 23 ความผิดปกติทางเพศ (Gender Dysphoria) ในเด็กและวัยรุ่น 24) ความเข้าใจวัฒนธรรมในการทำงานกับเด็ก วัยรุ่น และครอบครัว บทที่ 25 การเป็นผู้ดูแลเด็กและวัยรุ่น และ บทที่ 26 ผู้ดูแลเยาวชนจากชุมชนชาติพันธุ์ของชนกลุ่มน้อยเอเชียผิวดำ (Black Asian Minority Ethnic)

ตอนที่ 3 ความบอบช้ำทางจิตใจ

เนื้อหาในตอนนี้ มีทั้งหมด 5 บท ตั้งแต่บทที่ 27 ถึงบทที่ 31 กล่าวถึงประเด็นสำคัญที่ส่งผลเสียต่อเด็ก วัยรุ่น และครอบครัว ซึ่งเป็นประสบการณ์ความบอบช้ำทางจิตใจที่เกิดขึ้นในหลายรูปแบบ อาทิ การสูญเสีย ผู้เป็นที่รัก การถูกทารุณกรรม การถูกละเลย ประสบการณ์การย้ายถิ่นฐาน หรือการไร้ที่อยู่อาศัย เป็นต้น เนื้อหาในตอนนี้ได้นำเสนอแยกเป็นบท ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ดังนี้ บทที่ 27 การจัดการกับความโศกเศร้า การสูญเสียและการตายจากกัน (Grief, Loss and Bereavement) บทที่ 28 ความบอบช้ำทางจิตใจจากพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย (Developmental Trauma) บทที่ 29 ผลของการปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสมที่กระทบต่อพัฒนาการทางสมองของเด็ก (The Effect of Childhood Maltreatment on Brain Development) บทที่ 30 วัยรุ่นที่เป็นผู้ลี้ภัย, ผู้ลี้ภัย และไร้ที่อยู่อาศัย (Asylum Seekers, Refugees and Homeless) และ บทที่ 31 โรคเครียดภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (Post-Traumatic Stress Disorder: PTSD) ซึ่งเป็นภาวะความผิดปกติทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังพบเหตุการณ์รุนแรงของชีวิต

ตอนที่ 4 การประเมินสุขภาพจิตของเด็กและวัยรุ่น

ในตอนนี้มีทั้งหมด 6 บท ตั้งแต่บทที่ 32 ถึงบทที่ 37 กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินว่าเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะต้องเข้าใจผ่านมุมมองของผู้ปกครองและเด็กว่าปัญหาที่มีคืออะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร และเกิดจากอะไร ผู้เขียนได้แนะนำวิธีการประเมินที่เหมาะสมและหลากหลาย และเสนอแนะว่าการประเมินไม่ควรเป็นสิ่งที่ทำเฉพาะในช่วงเริ่มต้นของการดูแลช่วยเหลือเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องที่เกิดขึ้นทุกครั้งที่มีการพบปะกับเด็ก วัยรุ่น และครอบครัวของเด็กหรือวัยรุ่นเหล่านั้น นอกจากนี้แล้ว ทักษะของผู้ประเมินถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือเด็กและวัยรุ่นจะต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

อยู่เสมอ เนื้อหาในตอนที่ 4 นี้ แบ่งออกเป็นบทต่างๆ ได้แก่ บทที่ 32 การทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม (Behaviour) บทที่ 33 การประเมินสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น (Child and Adolescent Mental Health Assessment) บทที่ 34 แผนภูมิครอบครัว (Genograms) บทที่ 35 การประเมินครอบครัว (Family Assessment) บทที่ 36 รูปแบบของพ่อแม่ในการเลี้ยงลูกและบทครอบครัว (Parenting Styles and Family Scripts) และ บทที่ 37 การเปลี่ยนผ่าน (Transition)

ตอนที่ 5 ประเด็นปัญหาสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น

ในตอนนี้มีทั้งหมด 17 บท ตั้งแต่บทที่ 38 ถึงบทที่ 54 มีการนำเสนอปัญหาสุขภาพจิตของเด็กและวัยรุ่น ซึ่งมีความหลากหลายและท้าทายต่อการทำความเข้าใจถึงลักษณะของปัญหา เพื่อการตัดสินใจว่าจะดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือไปอย่างไร เนื้อหาในตอนนี้แบ่งออกเป็นบทต่างๆ ดังนี้ บทที่ 38 ระบาดวิทยา (Epidemiology): บทสรุปสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นในประเทศอังกฤษ บทที่ 39 เงื่อนไขที่ทำให้เกิดภาวะออทิสติก (Autistic Spectrum Conditions) บทที่ 40 โรคสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactivity Disorder) บทที่ 41 ความผิดปกติของพฤติกรรมก่อความวุ่นวายในเด็ก (Juvenile Disruptive Behaviour Disorders) ความผิดปกติของการต่อต้าน (Oppositional Defiant Disorder: ODD) และความผิดปกติในการประพฤติ (Conduct Disorder: CD) บทที่ 42 โรคกล้ามเนื้อกระตุกและโรคลมชัก (Tic Disorders and Tourette Syndrome) บทที่ 43 โรคซึมเศร้า (Depression) ในเด็กและวัยรุ่น บทที่ 44 โรคอารมณ์แปรปรวนสองขั้ว หรือโรคไบโพลาร์ (Bipolar disorder) ในเด็กและวัยรุ่น บทที่ 45 ความกลัวและความวิตกกังวล (Fear and Anxiety) บทที่ 46 โรคย้ำคิดย้ำทำและความผิดปกติที่เกี่ยวข้อง (Obsessive-Compulsive Disorder and Related Disorders) บทที่ 47 โรคจิต (Psychosis) ในเด็กและวัยรุ่น บทที่ 48 ความผิดปกติในการกิน (Eating Disorders) บทที่ 49 ความผิดปกติของร่างกายที่มีผลจากจิตใจ (Somatoform Disorders) ในเด็กและวัยรุ่น บทที่ 50 กลุ่มอาการอ่อนเพลียเรื้อรัง/ โรคหลอดเลือดสมองอักเสบในเด็กและวัยรุ่น (Chronic Fatigue Syndrome/ Myalgic Encephalomyelitis) บทที่ 51 ปัญหาการเข้าโรงเรียน บทที่ 52 การติดยาเสพติด (Addictions) บทที่ 53 กิจกรรมบนหน้าจอและโซเชียลมีเดีย (Screen-Based Activities and Social Media) และ บทที่ 54 การทำร้ายตัวเองและการฆ่าตัวตาย (Self Harm and Suicide)

ตอนที่ 6 แนวทางการบำบัดรักษาในการทำงานกับเด็ก วัยรุ่น และครอบครัว

เมื่อมีการตัดสินใจร่วมกับเด็ก วัยรุ่น และครอบครัวเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพที่เหมาะสมที่สุดแล้ว สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือแนวทางการดำเนินการช่วยเหลือต้องมีประสิทธิภาพ มีหลักฐานเชิงประจักษ์ในการเคยปฏิบัติแล้วได้ผลดีมาก่อน ดังนั้น ในตอนนี้จึงได้กล่าวถึงแนวทางการบำบัดรักษาในการทำงานกับเด็ก วัยรุ่น และครอบครัวซึ่งมีทั้งหมด 16 บท ตั้งแต่บทที่ 55 ถึงบทที่ 70 ดังนี้ บทที่ 55 หลักพื้นฐานในการใช้ยาทางจิตเวช (Psychopharmacology) สำหรับเด็กและวัยรุ่น บทที่ 56 การบำบัดเชิงสร้างสรรค์ (ศิลปะและการละเล่น) (Creative Therapies: Art and Play) บทที่ 57 จิตบำบัด (Psychotherapy) สำหรับเด็กและวัยรุ่น บทที่ 58 การให้การปรึกษา (Counselling) สำหรับเด็กและวัยรุ่น บทที่ 59 การบำบัดตามแนวพฤติกรรมการรู้คิด (Cognitive Behavioural Therapy) บทที่ 60 การบำบัดด้วยการวิเคราะห์การรู้คิด (Cognitive Analytic Therapy: CAT) บทที่ 61 การบำบัดพฤติกรรมด้วยภาษาถิ่น (Dialectical Behavioural Therapy) บทที่ 62 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการ

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Theory and Practice of Behaviour Modification) บทที่ 63 เรื่องราวทางสังคม (Social Stories) เพื่อพัฒนาเด็กและวัยรุ่น บทที่ 64 รูปแบบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับครอบครัวบำบัด (Family Therapy Models and Practice) บทที่ 65 การบำบัดที่เน้นการแก้ปัญหาแบบสั้น (Brief Solution-Focussed Therapy) บทที่ 66 การบำบัดด้วยการเล่าเรื่อง (Narrative Therapy) บทที่ 67 แนวทางการสนทนาแบบเปิด (The Open Dialogue Approach) บทที่ 68 กระบวนการกลุ่ม (The Group Process) บทที่ 69 รากฐานทางทฤษฎีของการช่วยเหลือที่นำโดยผู้ปกครองเพื่อบำบัดจิตพยาธิสภาพ (Psychopathology) สำหรับเด็ก และ บทที่ 70 โครงการอบรมเลี้ยงดูบุตร (Parenting Programmes)

ตอนที่ 7 การทำความเข้าใจการให้บริการ

ตอนสุดท้ายนี้มีทั้งหมด 19 บท ตั้งแต่บทที่ 71 ถึงบทที่ 89 เป็นการขยายมุมมองของการช่วยเหลือเด็กวัยรุ่น และครอบครัว โดยกล่าวถึงรูปแบบการช่วยเหลือในหลายรูปแบบ โดยมีบทที่น่าสนใจ ดังนี้ บทที่ 71 การดูแลช่วยเหลือตนเองของเด็กวัยรุ่น และครอบครัวที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต บทที่ 72 ความกลัวและการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครเพื่อสนับสนุนการช่วยเหลือ บทที่ 73 ภาพรวมของการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายสำหรับเด็กวัยรุ่น และครอบครัว บทที่ 74 บริการเยี่ยมเพื่อสุขภาพ บทที่ 75 โมเดลการมีส่วนร่วมของพยาบาลและครอบครัวแห่งเซาแทมป์ตัน (Southampton Model) บทที่ 76 สุขภาพจิตเบื้องต้นในชุมชน บทที่ 77 การพัฒนาและการปฏิบัติงานของผู้ช่วยส่งเสริมความฉลาดรู้ทางอารมณ์ (The Emotional Literacy Support Assistant: ELSA) บทที่ 78 ความฉลาดรู้ทางอารมณ์และการช่วยเหลือเบื้องต้นในโรงเรียน บทที่ 79 การเข้าถึงการให้บริการสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น (Child and Adolescent Mental Health Services: CAMHS): รูปแบบการให้บริการของเมือง Nottingham บทที่ 80 บริการสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น (CAMHS) บทที่ 81 นิติเวช และจิตเวชเด็กและวัยรุ่น (Forensic Child and Adolescent Psychiatry) บทที่ 82 การเสริมสร้างความยืดหยุ่นและความเข้มแข็ง (Building Resilience and Strengths: BRS) บทที่ 83 การรักษาความปลอดภัยสำหรับผู้ป่วยวัยรุ่น (Secure Adolescent Inpatient) บทที่ 84 การให้บริการพิเศษสำหรับผู้ป่วยเฉียบพลัน (Acute Inpatient) บทที่ 85 หน่วยงานบริการผู้ป่วยสำหรับเด็กที่มีความต้องการด้านสุขภาพที่ซับซ้อน บทที่ 86 บทบาทของนักจิตวิทยาการศึกษาในการให้บริการดูแลช่วยเหลือ บทที่ 87 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความผิดปกติของสมองที่ส่งผลต่อพัฒนาการหรือโรคออทิซึมสเปกตรัม (Autism Spectrum Disorders) และเรื่องราวทางสังคมสำหรับพ่อแม่ของเด็กออทิซึมติก บทที่ 88 การทำงานร่วมกับเด็กที่เข้ารับการรักษาระยะยาวในโรงเรียน (ระบบในภาพรวมและวิธีการให้บริการเพื่อฝึกการควบคุมอารมณ์) และ บทที่ 89 การจัดการดูแลสังคมสำหรับเด็กและครอบครัวใน CAMHS: ความสำคัญของบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ภายในทีม CAMHS โดยไม่ต้องเป็นนักบำบัด

กล่าวโดยสรุป หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาที่มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ทำงานเกี่ยวกับเด็กวัยรุ่น และครอบครัวของเด็กและวัยรุ่นที่มีความต้องการการดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษ ซึ่งผู้อ่านจะได้ความรู้ทั้งทฤษฎีและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น พัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ ความบอบช้ำทางจิตใจ การประเมินสุขภาพจิต ประเด็นปัญหาสุขภาพจิต แนวทางการบำบัดรักษา ตลอดจนแนวทางการทำความเข้าใจ

การให้บริการที่เป็นระบบซึ่งถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์โดยผู้เชี่ยวชาญในการดูแลช่วยเหลือสุขภาพจิต
เด็กและวัยรุ่น

เอกสารอ้างอิง

Laver-Bradury, C., Thompson, M. J. J., Gale, C., & Hooper, C. M. (Eds.). (2021). *Child and adolescent mental health theory and practice* (3rd ed.). Routledge.